

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Гуров О.В.

здобувач,

*Інститут держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Реформування податкової політики, як і в більшості країн з розвинутою економікою та економікою, що розвивається триває та на сьогодні, залишається основною темою економічних дискусій

Найбільш гострі проблеми, що виникли в податковому законодавстві на сучасному етапі, спочатку очікувалось частково вирішити за допомогою Закону України від 1 січня 2004 р «Про податок з доходів фізичних осіб» (далі Закон) [1], а згодом за допомогою Податкового Кодексу (далі ПК) [2], що були прийняті у контексті проведення податкової реформи в Україні.

Проте, оскільки спочатку вихід зарплат з тіні був невеликий, це не змогло компенсувати падіння доходів бюджету із-за зниження ставки податку, фіскальна ефективність податку на доходи громадян знизилася (якщо в 2003 році надходження від податку склали 5,1% ВВП, то в 2006-му – 4,5% ВВП), а ознаки виходу зарплат з тіні намітилися лише в 2007 році [3], але після прийняття ПК надходження від податку на доходи фізичних осіб значно зросли, в січні 2011 р. порівняно з січнем 2010 р. на 4286,7 тис. грн. або на 25,6%, в лютому 2011 року порівняно з лютим 2010 року на 6398,8 тис. грн. або на 32,1%, в березні 2011 року порівняно з березнем 2010 року на 3695,7 тис. грн. або на 18,5%. Така статистика свідчить про ефективність проведених реформ законодавства та про підвищення ролі ПДФО як бюджетоутворюючого чинника.

Ефект від будь-якої реформи, як відомо, має або краткостроковий або довгостроковий характер. При цьому, як відзначають фахівці, оцінка наслідків податкових реформ часто утруднена із-за існування інших чинників, що роблять вплив на ситуацію в економіці (економічна динаміка, зовнішньоекономічна кон'юнктура, грошово-кредитна політика та ін.). Необхідно відзначити, що в більшості сучасних робіт досліджується довгострокова реакція платників податків на зміну

граничних ставок. Така реакція може включати, зокрема, зміна пропозиції праці платниками податків в результаті реформ [4].

Водночас основні положення реформи оподаткування доходів фізичних осіб загалом відповідали тим завданням, що були поставлені перед нею. Істотно підвищено нейтральність прибуткового податку стосовно дій економічних агентів і горизонтальна справедливість податку. Підвищення нейтральності прибуткового податку обумовлюється як істотним зниженням подвійного оподаткування дивідендів, так і вирівнюванням ставки оподаткування трудових доходів. Підвищення горизонтальної справедливості відбулося за рахунок скорочення найбільш нераціональних пільг при збереженні тих пільг, що обумовлені особливим положенням платників податків. На рішення питань підвищення вертикальної справедливості і посилення фіскальної функції прибуткового податку було націлено зниження ставки прибуткового податку, що покликано призвести до суттєвого скорочення ухилення від сплати податків громадян з високими доходами. Основні засади реформування оподаткування громадян спрямовані на створення умов, коли сплата податків стає більш вигідною і дешевою, ніж ухилення від неї.

Згідно з програмою економічних реформ [5], в 2010 році було прийнято ПК, який став системним комплексним документом, покликаним врегулювати відносин оподаткування, визначити принципи побудови податкової системи, перелік податків, зборів та інших обов'язкових платежів, що підлягають сплаті до бюджетів всіх рівнів, визначити методику їх обчислення, ставки оподаткування, правовий стан платників податків, порядок адміністрування податків, а також порядок і умови застосування фінансових санкцій до платників податків за порушення податкового законодавства, а також в певній мірі впорядкувати нормативну базу.

На виконання коаліційної угоди депутатських фракцій «Європейська Україна» з 1 січня 2015 року відбулося скорочення податків з 22 до 9, серед яких залишилися: податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, рентна плата, збори, а також місцеві податки: податок на майно та єдиний податок [6].

Зокрема було запроваджено: малопрогресивне оподаткування доходів фізичних осіб шляхом встановлення ставки 15% до доходів, отриманих платником податку у звітному податковому місяці, які не перевищують сімнадцятикратний розмір мінімальної заробітної плати; та 20% до доходів що перевищують; оподаткування за ставкою 5% доходів на вклади (депозити), якщо загальна сума отриманих протягом місяця процентів перевищує 2 мінімальні заробітні плати; оподаткування за ставкою 15% частини суми пенсій або щомісячного довічного грошового

утримання, які виплачуються платнику податку з Пенсійного фонду України чи бюджету.

Однак, на думку автора, скасування пропорційної ставки оподаткування не могло посприяти збільшенню податкових надходжень до бюджету, оскільки не вирішувало основної проблеми української економіки, а саме системному ухиленню від сплати податків з боку населення.

Так в своєму дослідженні щодо економічної ситуації, що склалася станом на 2015 рік на Україні, шведський економіст, старший науковий співробітник в Інституті Петерсона, у Вашингтоні, Андерс Ослунд, автор книги «Україна: Що пішло не так і як це виправити» зауважує що, основними проблемами податкової системи України залишаються великі масштаби тіньової економіки, ухиляння від сплати податків, обтяжливі податкові процедури, несправедливий податковий тягар і неприхована криміналізація податкової адміністрації, тому цілком розумним буде повернення до єдиної ставки податку на доходи фізичних осіб, але для забезпечення достатнього рівня надходжень в казну, вона має становити 20% від доходу [7].

На даний час урядом запропоновано ввести загальну ставку по чотирьох базових податках на рівні 20 відсотків, а саме по прибутку на додану вартість, прибутковому податку, єдиному соціального внеску та податку на прибуток доходів фізичних осіб, зокрема було запропоновано вже з 1 січня 2016 року знизити розмір єдиного соціального внеску удвічі – з поточних 41 відсотків до 20 відсотків, а з 1 січня 2018 року об'єднати єдиний соціальний внесок та податок на доходи фізичних осіб встановивши ставку цього об'єднаного податку на рівні 20 відсотків [218].

Зауважимо, що зменшення самих лише ставок оподаткування, не виріше усіх поставлених цілей та завдань податкової реформи, оскільки лише комплексний підхід, в систему заходів якого, буде включене, спрощення адміністрування податків, посилення відповідальності учасників податкових правовідносин, підвищення податкової культури населення, побудова справедливої фіскальної політики, яка забезпечувала б стабільність оподаткування, рівність усіх платників податків перед законом, приведе до досягнення стратегічних цілей сталого розвитку в системі державного регулювання економіки.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 22.05.2003. № 889-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 37. – С. 308.
2. Податковий кодекс України. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 92. – С. 9.

3. Майстренко О. Реформування податкової системи України як спосіб вирішення податкових колізій / Олександр Майстренко // Право України. – 2006. – № 2. – С. 39-42.

4. Saez E., Gruber R. The Elasticity of Taxable Income: Evidence and Implications. – Journal of Public Economics, 2002, vol. 84, No 1; Souleles N. Consumer Response to the Reagan Tax Cuts. – Journal of Public Economics, 2002, vol. 85, No 2, p. 99-120.

5. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи», від 28.12.2014 № 71-VIII // Голос України. – 2014. – № 254.

6. Податковий Кодекс України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

7. Anders Aslund, Ukraine: What Went Wrong and How to Fix It // A. Aslund // Peterson Institute for International Economics. – 2015. – С. 47.

Долга Ю.І.

студентка,

Науковий керівник: Новак О.Д.

кандидат юридичних наук, асистент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРИНЦИПУ ЗАКОННОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Тлумачення принципу законності в адміністративному процесі є предметом наукового інтересу провідних вчених-адміністративістів, що, перш за все, викликано євроінтеграційними процесами в нашій державі та необхідністю адаптації вітчизняного законодавства до європейських стандартів. Актуальність глибокого дослідження проблемних аспектів визначення законності як сукупності керівних ідей та методів у судочинстві обумовлена потребою гармонізації норм адміністративного процесуального права до права Європейського Союзу та здійснення правосуддя, керуючись пріоритетом прав і свобод людини та громадянина, що неможливо без застосування принципу законності.

Деякі аспекти інтерпретації та застосування принципу законності аналізувала низка вітчизняних науковців, а саме: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, А.С. Васильєва, Е.Ф. Демський, С.В. Ківалов, Л.В. Коваль, В.К. Колпаков, Т.О. Коломоєць, Е.А. Кочерин, Р.Р. Кузьмін, Є.О. Мироненко, О.Ф. Скакун та інші.

На наш погляд, принцип законності в адміністративному судочинстві необхідно розглядати крізь призму системності принципів,